

Δημοσθένης Α. Κακλαμάνος

Βιογραφικό Σημείωμα

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ημερομηνία γέννησης: 05/01/1979
Τόπος γέννησης: Αθήνα
Τόπος διαμονής: Θεσσαλονίκη
Γραφείο: 410, 4^{ος} όροφος Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ
Τηλέφωνο: 2310-996966
e-mail: dkaklama@past.auth.gr
Ιστοσελίδες: <https://new.past.auth.gr/staff/kaklamanos-dimosthenis/>
<https://stdemetrios-palamascentre.web.auth.gr/prosopiko/dimosthenis-kaklamanos/>
<https://auth.academia.edu/DimosthenisKaklamanos>

ΣΠΟΥΔΕΣ

2016: Διδάκτωρ Θεολογίας, Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, Θεολογική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θέμα διδακτορικής διατριβής: «Ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης και το αγιολογικό του έργο. Συμβολή στη μελέτη της εκκλησιαστικής γραμματείας της μεσοβυζαντινής περιόδου». Βαθμός Διδακτορικού Διπλώματος: Άριστα με διάκριση.

2006: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην Αγιολογία, Τμήμα Θεολογίας, Θεολογική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θέμα Μεταπτυχιακής Εργασίας: «Μάρτυρες και ομολογητές επί Ιουλιανού του Παραβάτη (361-363). Αγιολογική Μελέτη». Βαθμός Μεταπτυχιακού Διπλώματος: 10 (Άριστα).

2002: Πτυχίο Θεολογίας, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας, Θεολογική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Βαθμός Πτυχίου: 8,64 (Άριστα).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

1.10-31.12/2014: Σεμινάριο Κωδικολογίας, Εκδοτικής και Κριτικής των Κειμένων, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.

2013-2014: Σεμινάριο Εισαγωγής στην Ελληνική Παλαιογραφία, Τμήμα Μεσαιωνικής Φιλολογίας, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

2012-2013: Σεμινάριο Εκδοτικής βυζαντινών κειμένων, Τμήμα Μεσαιωνικής Φιλολογίας, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

2011-2012: Σεμινάριο Εξειδίκευσης στη Βυζαντινή Παλαιογραφία-Κωδικολογία, Τμήμα Μεσαιωνικής Φιλολογίας, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

2010: Σεμινάριο Εξειδίκευσης στη Μεσαιωνική Φιλολογία, Τμήμα Μεσαιωνικής Φιλολογίας, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

2004: Σεμινάριο Παλαιογραφίας, Κέντρο Αγιολογικών Μελετών, Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης. Βαθμός Διπλώματος: 9,50 (Άριστα).

1999-2002: Σεμινάριο Ελληνικής Παλαιογραφίας, Ιστορικό και Παλαιογραφικό Αρχείο Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης (MIET).

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

2022 έως σήμερα: Αναπληρωτής Καθηγητής Αγιολογίας-Υμνολογίας, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, Θεολογική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

2021-2022: Επίκουρος Καθηγητής (με μονιμότητα) Αγιολογίας-Υμνολογίας, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, Θεολογική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

2017-2021: Επίκουρος Καθηγητής (επί θητεία) Αγιολογίας-Υμνολογίας, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού, Θεολογική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

- Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Αγιολογία
- Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Υμνογραφία
- Κριτικές εκδόσεις αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων
- Παλαιογραφία και Καταλογογράφηση βυζαντινών και μεταβυζαντινών χειρογράφων
- Πρόσληψη και διάδοση αγιολογικών κειμένων στο Βυζάντιο
- Αγιολογία και Υμνογραφία στο Άγιον Όρος
- Εορτολογία

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

- 1. 1/3/2023 έως σήμερα:** Επιστημονικός συνεργάτης του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «Τεκμηρίωση των Χειρογράφων Κωδίκων της Βουλής των Ελλήνων (έργο της πράξης: «Ψηφιοποίηση τεκμηρίων της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων» [MIS 5070807])». Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.

2. **2021 έως σήμερα:** Επιστημονικός υπεύθυνος των Ερευνητικών Προγραμμάτων «Η Χειρόγραφη Παράδοση της Δημητρείου Γραμματείας. Ι: Αγιολογικά Κείμενα» και «Βιβλιογραφική Βάση για τον άγιο Δημήτριο: Ιστορία – Γραμματεία – Τέχνη» του Κέντρου Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (βλ. τη σχετική παρουσίαση στον σύνδεσμο: <https://stdemetrios-palamascentre.web.auth.gr/ereuna/#Ερευνητικά>).
3. **2021 έως σήμερα:** Εξωτερικός επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (Τομέας Βυζαντινών Ερευνών) στο Ερευνητικό Πρόγραμμα «Αγιολογία της Ύστερης Βυζαντινής Περιόδου (1204-1453)». Επιστημονικά υπεύθυνη: Ελεωνόρα Κουντούρα-Γαλάκη (βλ. τη σχετική παρουσίαση του Προγράμματος στον σύνδεσμο: <http://byzhadb.eie.gr>).
4. **2018 έως σήμερα:** Επιστημονικός υπεύθυνος του Ερευνητικού Προγράμματος «Έρευνες για τη χειρόγραφη παράδοση του Μηνολογίου του Συμεών Μεταφραστή: Αναλυτική κατάγραφή – συνθετικές προσεγγίσεις» (βλ. τη σχετική παρουσίαση του Προγράμματος στον σύνδεσμο: https://elm.past.auth.gr/?page_id=528).
5. **2017-2020:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα: «Αθωνικά Ψηφιακά Προσκλητήρια». Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.
6. **2018-2019:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα: «Τεκμηρίωση Αθωνικών Χειρογράφων». Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.
7. **2008-2017:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Βυζαντινής Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα: «Κατάλογοι των αγιολογικών χειρογράφων των Βιβλιοθηκών του Αγίου Όρους». Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.
8. **2016-2017:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Βυζαντινής Θεολογίας του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα: «Άγιες γυναίκες σε βυζαντινές και μεταβυζαντινές εικόνες με σκηνές του βίου τους». Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.
9. **2014-2015:** Επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών στο έργο: «Κύρτου Πλέγματα – Δίκτυα οικονομίας, εξουσίας και γνώσης στον ελληνικό χώρο από τους προϊστορικούς χρόνους έως τη σύγχρονη εποχή: αναλυτική τεκμηρίωση – ερμηνευτική χαρτογράφηση – συνθετικές προσεγγίσεις. Ενότητα ΕΕ4.3: Διαδρομές υστεροβυζαντινών Αγίων. Γεωγραφικά και Λατρευτικά δίκτυα» (κωδ. MIS 447963). Επιστημονικά υπεύθυνη: Ελεωνόρα Κουντούρα-Γαλάκη (βλ. τη σχετική παρουσίαση του Προγράμματος στον σύνδεσμο: <http://kyrtouplegma-ta.eie.gr/index.php/2015-03-08-11-36-09/1-3/cc4-5>).
10. **2013:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό

Πρόγραμμα: «Θεολογία και πολιτισμός: σύγχρονος θεολογικός διάλογος» (κωδ. 88493).
Επιστημονικά υπεύθυνος: π. Χρήστος Φιλιώτης-Βλαχάβας.

- 11. 2012:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα: Ερευνητικό Πρόγραμμα του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού: ΔΡΑΣΗ Γ: Ενίσχυση Ερευνητικής Δραστηριότητας Βασικής έρευνας (β' φάση): «Ψηφιακή κλείδα Χριστιανικών Κειμένων» (κωδ. 88096). Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.
- 12. 2008-2009:** Επιστημονικός συνεργάτης του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο Ερευνητικό Πρόγραμμα: «Η ανάδειξη της κοινής ευρωπαϊκής πολιτιστικής παραδόσεως μέσω της ελληνικής, της λατινικής γλώσσας και των σλαβικών πηγών, της θεολογίας, της τέχνης, της μουσικής, των κοινωνικοοικονομικών και ιστορικών επαφών επι τη βάση της Γραμματείας του αγίου Δημητρίου» (κωδ. 50101). Επιστημονικά υπεύθυνος: Συμεών Πασχαλίδης.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

ΠΠΣ Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού

Υποχρεωτικά και Υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα

1. [Υ307] Υμνολογία
2. [ΥΕ15] Αγιολογία-Εορτολογία (Συνδιδασκαλία με τον Συμεών Πασχαλίδη)
3. [Υ105] Ελληνική Γλώσσα των Βιβλικών και Εκκλησιαστικών Κειμένων (Συνδιδασκαλία με τους Συμεών Πασχαλίδη, Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Άννα Καραμανίδου, Σουλτάνα Λάμπρου, Ευαγγελία Δάφνη)
4. [Υ209Π] Θεολογία, Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Επιστημονική Μεθοδολογία (Συνδιδασκαλία με τους Ευάγγελο Πεπέ, Ευστράτιο Μουρατίδη)

Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής

1. [Χ323] Θέματα βυζαντινής και μεταβυζαντινής Αγιολογίας και Υμνογραφίας
2. [Θ343] Βυζαντινή Μοναστική Αγιολογία: Πρόσωπα και Κείμενα
3. [Χ113] Οι Άγιοι της Θεσσαλονίκης (Συνδιδασκαλία με τον Συμεών Πασχαλίδη)
4. [Χ322] Οι Θεομητορικές εορτές: Ιστορία – Γραμματεία – Θεολογία – Τέχνη (Συνδιδασκαλία με την Αγγελική Τριβυζαδάκη)
5. [Θ265] Κολλυβάδες και Νεομάρτυρες: Αγιότητα και θεολογία του μαρτυρίου (Συνδιδασκαλία με τον Συμεών Πασχαλίδη)
6. [Θ328] Απόκρυφα χριστιανικά κείμενα: Βιβλικές καταβολές και πρόσληψη στα υμνολογικά και αγιολογικά κείμενα (Συνδιδασκαλία με την Αικατερίνη Τσαλαμπούνη)

ΠΜΣ «Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός»

1. [ΜΥ3] Ειδικά θέματα βυζαντινής και μεταβυζαντινής Υμνογραφίας
2. [ΜΘΑ01] Θέματα μεθοδολογίας της Πατρολογικής, Αγιολογικής και Βιβλικής έρευνας (Συνδιδασκαλία με τους Συμεών Πασχαλίδη, Αθανάσιο Παπαρνάκη, Αικατερίνη Τσαλαμπούνη)
3. [ΑΓ9] Σταθμοί στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή Αγιολογία (Συνδιδασκαλία με τον Συμεών Πασχαλίδη)

ΠΜΣ «Σπουδές στην Ιστορία, την Πνευματικότητα, την Τέχνη και τη Μουσική Παράδοση του Αγίου Όρους»

1. [ΥΑΟ02] Θεολογία και πνευματική ζωή του Αγίου Όρους (Συνδιδασκαλία με τους Συμεών Πασχαλίδη, Βασίλειο Τσίγκο, π. Αθανάσιο Γκίκα)
2. [ΘΑΟ01] Η αγιολογική και υμνογραφική παράδοση του Αγίου Όρους (Συνδιδασκαλία με τον Συμεών Πασχαλίδη)
3. [ΘΑΟ01] Ζητήματα της μοναστικής θεολογίας και πνευματικότητας του Αγίου Όρους από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα (Συνδιδασκαλία με τους Συμεών Πασχαλίδη, Βασίλειο Τσίγκο, π. Αθανάσιο Γκίκα)

ΔΠΜΣ «Θρησκευτικός και Προσκυνηματικός Τουρισμός»

1. [ΘΤ003] Πηγές του Προσκυνηματικού Τουρισμού: Προσκυνηματικοί Οδηγοί, Βίοι Αγίων, Περιηγητικά Κείμενα (Συνδιδασκαλία με τον Συμεών Πασχαλίδη)

ΔΠΜΣ «Ελλάδα: Εκκλησιαστική Ιστορία και Πολιτισμός»

1. [ΘΕ5] Αναγνώριση, Τεκμηρίωση, Διαχείριση και Προστασία των Χριστιανικών Μνημείων του Ελλαδικού χώρου (Συνδιδασκαλία με την Αγγελική Τριβυζαδάκη)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ**I. Μονογραφίες**

1. *Ο Ιωάννης Μαυρόπουλος υμνογράφος των αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Εισαγωγή – Κριτική έκδοση* [Ανάλεκτα Βλατάδων 72], Θεσσαλονίκη 2021, σσ. 333.
2. *Κατάλογοι των Αγιολογικών Χειρογράφων των Βιβλιοθηκών του Αγίου Όρους, τ. Ι: Μονή Παντοκράτορος* [Κατάλογοι Ελληνικών Χειρογράφων Αγίου Όρους 3], Θεσσαλονίκη 2021, σσ. 167 (σε συνεργασία με τον Συμεών Πασχαλίδη).
3. *Ο άγιος Θεόδωρος ο Στουδίτης και το αγιολογικό του έργο. Συμβολή στη μελέτη της εκκλησιαστικής γραμματείας της μεσοβυζαντινής περιόδου* [Ανάλεκτα Βλατάδων 70], Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 638.

4. Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου Κανόνες Οκτώηχοι εις τα Εισόδια της Θεοτόκου. Εισαγωγή – Κριτική έκδοση, Ιερά Μονή Παντοκράτορος - Άγιον Όρος 2017, σσ. 176.
5. Μάρτυρες και Ομολογητές της εποχής του Ιουλιανού, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2007, σσ. 349.

II. Συλλογή Μελετημάτων

Μελέτες Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αγιολογίας και Υμνογραφίας, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 350.

III. Άρθρα-Μελέτες

1. L'Office de Saint Barbaros le Myroblyte. Editio princeps, *Analecta Bollandiana* 141.I (2023) [forthcoming].
2. Two Canons of John Mauropous on Saint Basil the Great. A Critical Edition, *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici* n.s. 58 (2021 [2022]) 3-55.
3. Updating E. Papailiopoulos-Fotopoulos's *Ταμείον ανέκδοτων βυζαντινών άσματικών κανόνων* (1996): New Editions of Liturgical Canons from the Menaea, *Νέα Πάμη. Rivista di ricerche bizantinistiche* 18 (2021 [2022]) 69-93 [σε συνεργασία με τον Δημοσθένη Στρατηγόπουλο].
4. "Constructing" *Theotokaria* in Byzantium. The Case of the Athonite *Theotokaria*, *Αθωνικά Μελετήματα/Studia Athonensia* 1 (2022 [2023]) [forthcoming].
5. The Hagiographical and Hymnographical Tradition on Saint Athanasius the Great. An Overview, *Orthodoxes Forum* (2023) [forthcoming].
6. Η προβολή των νέων αγίων στο έργο του Γενναδίου Σχολαρίου, στο: *Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Ο Πατριάρχης άγιος Γεννάδιος Β΄ Σχολάριος και η εποχή του»* (Θεσσαλονίκη, 19-20 Οκτωβρίου 2018), Θεσσαλονίκη 2023 [forthcoming].
7. Κατάλογοι των αγιολογικών χειρογράφων των Βιβλιοθηκών του Αγίου Όρους. Ερευνητικό Πρόγραμμα του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών ΑΠΘ, στο: *Α΄ Διεθνές Επιστημονικό Εργαστήριο. Πρακτικά Εργαστηρίου*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2021, σσ. 55-67 [σε συνεργασία με τον Συμεών Πασχαλίδη].
8. Le *Théotokarion* de Jean Mauropous et sa tradition manuscrite (XIIème – XVème siècles), *Κόσμος* 6 (2019) 97-201.
9. The Canon on Saint John Chrysostom Attributed to Patriarch Germanos I of Constantinople. A Critical Edition, *Κληρονομία* 39 (2016-2017 [2021]) 155-176.
10. Ανέκδοτος Κανόνας για τον απόστολο Ιούδα, στο: *Αγία Γραφή και Πολιτισμός. Τιμητικός τόμος στον Καθηγητή Χρήστο Κ. Οικονόμου*, Θεσσαλονίκη – Λευκωσία 2020, σσ. 277-309.

11. Un Canon inédit de Nicéas Stéthatos en l'honneur de saint Théodore Stoudite, *Analecta Bollandiana* 137.I (2019) 103-119.
12. The Unedited Canon on the Afterfeast of the Nativity of St. John the Baptist by St. Theodore Stoudites, *Κόσμος* 5 (2018) 179-203.
13. Οι αγιολογικές και λειτουργικές συλλογές της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως ως μάρτυρες της λειτουργικής ιστορίας της κατά τη μεσοβυζαντινή περίοδο, στο: *Πρακτικά Γ' Επιστημονικού Συμποσίου: "Οικουμενικό Πατριαρχείο και Θεία Λατρεία"* (Θεσσαλονίκη, 1-3/12/2016), Θεσσαλονίκη 2023 [forthcoming].
14. Παρατηρήσεις για τη χειρόγραφη παράδοση και τη διάδοση της Δημητρείου γραμματείας κατά τη μεσοβυζαντινή και υστεροβυζαντινή περίοδο, *Βυζαντινά* 34 (2015-2016) 217-251.
15. Η βυζαντινή υμνογραφική παράδοση για τον άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο, *Κληρονομία* 38 (2014-2015) 111-154.
16. Ανέκδοτα υμνογραφικά κείμενα για τον άγιο Θεόδωρο το Στουδίτη, *Κόσμος* 3 (2014-2015) 169-186.
17. Ο μοναχός Αγάπιος Λάνδος και η ιδέα της έκδοσης συλλογών από αγιορειτικά χειρόγραφα: Η Καλοκαιρινή και ο ανέκδοτος δεύτερος τόμος της, στο: *Πρακτικά Η' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου: "Άγιον Όρος και Λογισμική"*, Αγιορειτική Εστία 2014, σ. 123-138 (σε συνεργασία με τον Συμεών Πασχαλίδη).
18. Remarques sur l'Éloge du patriarche de Constantinople Nil Kerameus à saint Grégoire Palamas (BHG 719). Prolégomènes en vue d'une édition critique, *Βυζαντινά* 33 (2013-2014) 423-438.
19. Το Νέον Εκλόγιον και οι πηγές του, *Κόσμος* 2 (2013) 149-164.
20. Νέα Πανηγυρικά στο Άγιον Όρος κατά το 15^ο αιώνα. Τα Πανηγυρικά της μονής Βατοπεδίου (κώδ. 631-637) και ο συντάκτης τους, στο: *Πρακτικά ΣΤ' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου: "Το Άγιον Όρος στον 15^ο και 16^ο αιώνα"*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2012, σ. 263-277.
21. Κατάλογος Αγιολογικών Χειρογράφων της Βιβλιοθήκης της Ζαγοράς, *Βυζαντινά* 29 (2009) 411-428.

IV. Λήμματα σε συλλογικά και εγκυκλοπαιδικά έργα

1. *Των εν Άθω Αγίων ο Χορός. Αγιορειτικών Πανάγιον*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2013.
 1. Διονύσιος, κτίτωρ μονής Διονυσίου (σ. 85-88) ~ 2. Ευθύμιος, πρώτος κτίτωρ μονής Δοχειαρίου (σ. 93-94) ~ 3. Νεόφυτος, δεύτερος κτίτωρ μονής Δοχειαρίου (σ. 94-96) ~ 4. Βαρνάβας, τρίτος κτίτωρ μονής Δοχειαρίου (σ. 96-97) ~ 5. Φιλόθεος, κτίτωρ μονής Φιλοθέου (σ. 98-99) ~ 6. Γρηγόριος ο νέος, κτίτωρ μονής Γρηγορίου (σ. 106-108) ~ 7. Σάββας Βατοπαιδινός, ο Βηματάρης (σ. 139) ~ 8. Γαβριήλ ο Ίβηρ ο Μικροαθωνίτης (σ. 140-141) ~ 9. Γρηγόριος, μαθητής Ιωάννου ησυχαστή, οσιομάρτυς (σ. 153) ~ 10. ΙΔ' Ίβηρίτες οσιομάρτυρες (σ. 153-154) ~ 11. Ευθύμιος, ηγούμενος, και ΙΒ' Βατοπαιδινόι ιερομάρτυρες (σ. 154-155) ~ 12. ΚΣΤ' Ζωγραφίτες οσιομάρτυρες (σ. 155-158) ~ 13. Καρεώτες οσιομάρτυρες (σ. 159-160) ~ 14. Θεοδόσιος, Μητροπολίτης Τραπεζούντος (σ. 207-209) ~ 15. Νεόφυτος ο προσμονάριος (σ. 215) ~ 16. Αγάπιος, όσιος της Σκήτης Κολιτσούς (σ. 215-216) ~ 17. Θεοφάνης, Μητροπο-

λίτης Περιθεωρίου (σ. 217-218) ~ 18. Δομέτιος ο Πνευματοφόρος (σ. 220-221) ~ 19. Νήφων ο Αγιορείτης, βιογράφος οσίου Μαξίμου Κουσοκαλύβη (σ. 222-225) ~ 20. Ιωσήφ Διονυσιάτης, οσιομάρτυς (σ. 392) ~ 21. Ρωμύλος ο ησυχαστής, μαθητής οσίου Γρηγορίου Σιναΐτη (σ. 432-434) ~ 22. Ιννοκέντιος Βολογκόντσι (σ. 450) ~ 23. Παρίων ο Γεωργιανός (σ. 461-462) ~ 24. Νήφων ο Χίος (σ. 488-491) ~ 25. Ευδόκιμος ο νεοφανής (σ. 500-502) ~ 26. Ιωακείμ ο Παπουλάκης (σ. 503-505).

2. Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια, Στρατηγικές εκδόσεις Ι. Φλώρος, τ. 1-2, Αθήνα 2010.

τ. 1: 1. Αββάδες, μάρτυρες οι αναιρεθέντες (σ. 9) ~ 2. Αββάδες, μάρτυρες (σ. 10) ~ 3. Αββάς, όσιος (σ. 14) ~ 4. Αγαπητός, επίσκ. Συναού (σ. 81) ~ 5. Αγαπητός, επίσκ. Συνάδων Φρυγίας (σ. 82) ~ 6. Αγαπητός, Μητρ. Ρόδου (σ. 82) ~ 7. Αγαπητός, διάκονος Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως (σ. 82-83) ~ 8. Άδαυκτος, μάρτυς (σ. 212) ~ 9. Άδαυκτος, μάρτυς (σ. 212) ~ 10. Άδαυκτος, μάρτυς (σ. 212) ~ 11. Αζάτ, μάρτυς (σ. 266) ~ 12. Άζης, μάρτυς (σ. 266) ~ 13. Αθηνόδωρος ο εκ Ταρσού (σ. 391-392) ~ 14. Αθηνόδωρος, οσιομάρτυς (σ. 392) ~ 15. Αθηνόδωρος, άγιος (σ. 392) ~ 16. Αιμιλιανός, μάρτυς (σ. 498).

τ. 2: 17. Ακίνδυνος, μάρτυς (σ. 66) ~ 18. Ακίνδυνος, μάρτυς (σ. 66) ~ 19. Ακίνδυνος, μάρτυς (σ. 66) ~ 20. Ακλάς, μάρτυς (σ. 67) ~ 21. Ακόλουθος, μάρτυς (σ. 72) ~ 22. Ακόντιος, μάρτυς (σ. 72) ~ 23. Ακυλίνα, μάρτυς (σ. 85) ~ 24. Ακυλίνα, μάρτυς (σ. 85).

V. Βιβλιοκρισίες

1. Δήμητρα Σαμαρά, *Θεόδωρος Μουζάλων. Η ζωή και το έργο ενός λογίου του 13^{ου} αιώνα* [Βυζαντινά Κείμενα και Μελέτες 64], Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 256 [Κληρονομία 39 (2016-2017 [2021] 458-462)].
2. Δημοσθένης Στρατηγόπουλος, *Ο πατριάρχης Φώτιος υμνεί τη Θεοτόκο. Εισαγωγή – Κριτική έκδοση – Σχόλια*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2019, σσ. 254 [Κόσμος 6 (2019 [2021]) 371-375].

VI. Μεταφράσεις

1. Françoise VINEL, Η έκδοση των έργων του Γρηγορίου Νύσσης, στο: *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου: Werner Jaeger. Ελληνική παιδεία και Χριστιανισμός στο έργο ενός ουμανιστή του 20^{ου} αιώνα*, Θεσσαλονίκη 2023, σσ. 21 (Πρωτότυπος τίτλος: L'édition des oeuvres de Grégoire de Nysse) [forthcoming].
2. Rémi GOUNELLE, Η Απόκρυφη Χριστιανική Γραμματεία, *Κόσμος* 1 (2012) 11-39 (Πρωτότυπος τίτλος: La littérature apocryphe chrétienne).

VII. Επιμέλεια εκδόσεων επιστημονικών έργων

1. *Οικουμενικό Πατριαρχείο και Θεία Λατρεία, Πρακτικά Γ' Επιστημονικού Συμποσίου* (Θεσσαλονίκη 2017), Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Θεσσαλονίκη 2023 (forthcoming).

2. *Παρένθετη Μητρότητα: Ο ηθικός προβληματισμός για τη μητέρα, το παιδί και την οικογένεια. Πρακτικά Διεπιστημονικής Ημερίδας εις μνήμην του Καθηγητή Χρήστου Βάντσο (5 Δεκεμβρίου 2018)*, [Κόσμος - Επιστημονικό Περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ – Πρακτικά 1], Θεσσαλονίκη 2020 (σε συνεργασία με τους Μιλτιάδη Βάντσο και Ευάγγελο Πεπέ).
3. *Αγία Γραφή και Πολιτισμός. Τιμητικός τόμος στον Καθηγητή Χρήστο Κ. Οικονόμου, τ. Α' & Β'*, Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου, Θεσσαλονίκη – Λευκωσία 2019 (σε συνεργασία με τους Συμεών Πασχαλίδη και Απόστολο Κραλίδη).
4. *Λόγιοι και Λογιοσύνη στο Άγιον Όρος, Πρακτικά Η' Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου (Θεσσαλονίκη, 22-24 Νοεμβρίου 2013)*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2015.
5. *Των εν Άθω Αγίων ο Χορός. Αγιορειτικόν Πανάγιον*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2013.
6. *Λόγιοι και Λογιοσύνη στο Άγιον Όρος*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2013.
7. *Ευγενίου Βουλγάρεως έργα Θεολογικά – Ιστορικά – Μεταφράσεις* [Αθωνικά Ανάλεκτα 6], Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2013.
8. *Το Άγιον Όρος στον 15^ο και 16^ο αιώνα. Πνευματικός Βίος – Ιστορία – Τέχνη*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2011.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ – ΗΜΕΡΙΔΕΣ – WORKSHOPS

Έχει συμμετάσχει με εισήγηση σε 48 Διεθνή Συνέδρια, Ημερίδες και Workshops στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Ενδεικτικά αναφέρονται οι πιο πρόσφατες:

10/12/2022: Αγιορειτική Εστία: «ΣΤ' Διεθνές Επιστημονικό Εργαστήριο (*Workshop*) της Αγιορειτικής Εστίας» (Θεσσαλονίκη, 9-11/12/2022). Τίτλος Εισήγησης: «Αγαπίου Λάνδου του Κρητός, *Νέος Παράδεισος*. Πηγές και μέθοδος εργασίας».

14/9/2022: Institut de Recherches Historiques Nationale de la Recherche Scientifique – École française d'Athènes – CNRS (HiSoMA 5189), Colloque international à l'occasion des 80 ans des Sources Chrétiennes: “*Sources et méandres des lettres grecques : textes, manuscrits et éditions de l'époque patristique et byzantine*” (Αθήνα, 14/9/2022). Τίτλος Εισήγησης: *La contribution des Sources Chrétiennes à l'édition de textes hagiographiques et hymnographiques byzantins: évaluation suggestions* (σε συνεργασία με τον Συμεών Πασχαλίδη).

24/6/2022: Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας: Επιστημονική Ημερίδα «*Από τη Βυζαντινή στη Μεταβυζαντινή Αγιολογία. Πηγές και Προσεγγίσεις*» (Βενετία, 24/6/2022). Τίτλος Εισήγησης: «Παρατηρήσεις για τη διάδοση και τη χρήση των αγιολογικών κειμένων στις βυζαντινές μονές. Η μαρτυρία της χειρόγραφης παράδοσης και των μοναστικών Τυπικών».

22/6/2022: Ιερά Μητρόπολη Μυτιλήνης, Ερεσσού και Πλωμαρίου: Επιστημονικό Συνέδριο «*Μικρασία. Αλησμόνητη Πατρίδα – Γη Αγίων*» (Μυτιλήνη, 21-23/6/2022). Τίτλος Εισήγησης:

σης: «Η πρώτη Ακολουθία του αγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης και η προβολή της αγιότητάς του στα σχετικά υμνογραφικά κείμενα».

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

- 1. 1.4.2019:** Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Τμήμα Βυζαντινής Θεολογίας, Σεμινάριο Εξειδίκευσης Πτυχιούχων «Η θεολογική προσέγγιση του φύλου στο Βυζάντιο», 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Πτυχές του βίου της βυζαντινής γυναίκας με βάση τις αγιολογικές πηγές της μεσοβυζαντινής περιόδου».
- 2. 12.4.2019:** Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Μάθημα «Κριτική των κειμένων και τεχνική εκδόσεων», Υπεύθ. Καθηγητής Γρηγόριος Παπαγιάννης, 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Τεχνική εκδόσεως βυζαντινών υμνογραφικών κειμένων».
- 3. 13.4.2019:** Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Μάθημα «Κριτική των κειμένων και τεχνική εκδόσεων», Υπεύθ. Καθηγητής Γρηγόριος Παπαγιάννης, 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Τεχνική εκδόσεως αγιολογικών κειμένων της πρώιμης μεταβυζαντινής περιόδου».
- 4. 25.5.2019:** Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης Εργαστηρίου Λειτουργικών Μελετών Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: «Εισοδικόν: Γνωριμία με τη λειτουργική Παράδοση της Ορθοδόξου Εκκλησίας», 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Υμνολογικά είδη και “Μεγάλοι” Υμνογράφοι».
- 5. 30.10.2019:** Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Colloquium Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, Τίτλος Διάλεξης: «Πρόσωπα και τάσεις στην Αγιολογία του 11^{ου} και του 12^{ου} αιώνα».
- 6. 2.12.2019:** Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Τμήμα Βυζαντινής Θεολογίας, Σεμινάριο Εξειδίκευσης Πτυχιούχων «Ο Μοναχισμός στο Βυζάντιο: Ιστορία – Πνευματική Ζωή – Κοινωνία», 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Η Μοναστική Αγιολογία στο Βυζάντιο».
- 7. 25.1.2021:** Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Τμήμα Βυζαντινής Θεολογίας, Σεμινάριο Εξειδίκευσης Πτυχιούχων «Εκκλησιαστικά και Μοναστικά Δίκτυα στο Βυζάντιο», 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Μοναστικά δίκτυα στην Κωνσταντινούπολη κατά τον 9^ο αιώνα. Οι μαρτυρίες των αγιολογικών κειμένων».
- 8. 22.4.2021:** Πανεπιστήμιο «Νεάπολις» Πάφου, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Θεολογικών Σπουδών, 2ωρη Διάλεξη με θέμα: «Εισαγωγή στην Υμνογραφία της Ορθοδόξου Εκκλησίας».
- 9. 28.3.2022:** Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Τμήμα Βυζαντινής Θεολογίας, Σεμινάριο Εξειδίκευσης Πτυχιούχων «Η Εκκλησία και ο “άλλος”

στον βυζαντινό κόσμο», 3ωρη Διάλεξη με θέμα: «Η εικόνα του “άλλου” στην Υμνογραφία της εικονομαχικής περιόδου».

ΟΜΙΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΚΟΙΝΟ

1. **26/10/2020:** Ομιλία στο ραδιοφωνικό σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος, με θέμα «Άγιος Δημήτριος: Η τιμή, τα θαύματα και η σχέση του με τη Θεσσαλονίκη».
2. **28/6/2020:** Ομιλία στο Μεγάλο Εσπερινό της εορτής των αγίων αποστόλων Πέτρου και Παύλου στην Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Βλατάδων, με θέμα: «“...Ὁ ἐν ταῖς λέξεσι περιβόητος ἄνθρωπος...”». Ο απόστολος των εθνών εγκωμιαζόμενος».
3. **26/10/2017:** Ομιλία στην τηλεοπτική εκπομπή της ΕΡΤ3 «Χαρά Θεού», με θέμα: «Άγιος Δημήτριος και Θεσσαλονίκη».

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

2021 έως σήμερα: Συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών στο πλαίσιο του Ερευνητικού Προγράμματος «Αγιολογία της Ύστερης Βυζαντινής περιόδου (1204-1453)», με επιστημονικά υπεύθυνη τη Διευθύντρια Ερευνών Ελεωνόρα Κουντούρα-Γαλάκη (βλ. <http://byzhadb.eie.gr/>).

2018 έως σήμερα: Συνεργάζεται με το Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών (ΠΙΠΜ) στο πλαίσιο των Ερευνητικών του Προγραμμάτων και του εκδοτικού του έργου και ειδικότερα για την έκδοση του επιστημονικού περιοδικού *Κληρονομία* και τα Πρακτικά Συνεδρίων που αυτό διοργανώνει.

2016 έως σήμερα: Συνεργάζεται με την Αγιορειτική Εστία, κοινό επιστημονικό φορέα του Δήμου Θεσσαλονίκης και της Ιεράς Κοινότητας του Αγίου Όρους, στο πλαίσιο των διεθνών επιστημονικών δράσεων που διοργανώνει κατά τα τελευταία έτη και ειδικότερα ως επιμελητής επιστημονικών μελετών και Πρακτικών Συνεδρίων που αυτή εκδίδει.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

- Διευθυντής του Κέντρου Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γρηγορίου Παλαμά του ΑΠΘ (2021 έως σήμερα)
- Τακτικό μέλος του Συμβουλίου του ΚΕΔΙΒΙΜ του ΑΠΘ (2022-2023)
- Διευθυντής του Τομέα Λατρείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ (2022-2023)
- Μέλος του Εργαστηρίου Λειτουργικών Μελετών του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ (2018 έως σήμερα)

- Υπεύθυνος επικαιροποίησης του Μητρώου εσωτερικών και εξωτερικών εκλεκτόρων του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ (2018 έως σήμερα)
- Μέλος της επιτροπής κατατακτηρίων εξετάσεων του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ (2018 έως σήμερα)
- Μέλος της Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος [ΟΜΕΑ] (2018-2020, 2022-2023)
- Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ «Σπουδές στην Ιστορία, την Πνευματικότητα, την Τέχνη και τη Μουσική Παράδοση του Αγίου Όρους» (2018 έως σήμερα)
- Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ «Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός» (2020 έως σήμερα)
- Μέλος της επιτροπής Οδηγού Σπουδών του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ (2019 έως σήμερα)
- Μέλος της επιτροπής Οδηγού Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Ορθόδοξη Θεολογία και Χριστιανικός Πολιτισμός» (2019 έως σήμερα)
- Τακτικό μέλος της επιτροπής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων [Erasmus International] (2020 έως σήμερα)
- Μέλος της συντονιστικής και της συντακτικής επιτροπής του ηλεκτρονικού περιοδικού του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ *Κόσμος* (2020-έως σήμερα)
- Μέλος της επιτροπής Βιβλιοθήκης της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ (2020 έως σήμερα)
- Μέλος της επιτροπής Ακαδημαϊκών Υποθέσεων του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ (2021 έως σήμερα)

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

ΓΑΛΛΙΚΑ:	Diplôme Approfondi de Langue Française (C2)
ΑΓΓΛΙΚΑ:	Certificate of Proficiency in English, University of Michigan (C2)
ΙΤΑΛΙΚΑ:	Σε επίπεδο κατανόησης της βιβλιογραφίας

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

2016: Ομόφωνη βαθμολόγηση της διδακτορικής του διατριβής με το βαθμό «Άριστα με Διάκριση» από την επταμελή εξεταστική επιτροπή κρίσης της.

2004: Υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών ως πρώτου επιτυχόντος μεταπτυχιακού φοιτητή κατά το ακαδημαϊκό έτος 2002-2003 του Α΄ κύκλου Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

2004: Απονομή Αριστείου από τη Σύγκλητο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την άριστη επίδοσή μου στο πλαίσιο των προπτυχιακών του σπουδών.